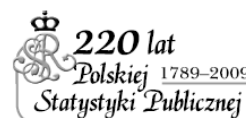

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3
e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl tel. 012 415 60 11 Internet: <http://www.stat.gov.pl/krak>

Informacja sygnalna - Nr 21

Data opracowania - wrzesień 2009 r.

WARUNKI PRACY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2008 R.

Niniejsza informacja została opracowana na podstawie tablic wynikowych i publikacyjnych badania warunków pracy za lata 2007 i 2008.

Badanie warunków pracy obejmuje podmioty gospodarcze, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. W 2008 r. badaniem tym objęto 5,9 tys. jednostek zatrudniających łącznie 436,9 tys. osób. Spośród tej grupy 38,2 tys., tj. 8,7% zatrudnionych w przebadanych zakładach pracowało w warunkach zagrożenia, to znaczy na stanowiskach pracy, na których występuje działanie czynników szkodliwych w stężeniu (natężeniu) przekraczającym najwyższe dopuszczalne wartości określone w obowiązujących normach higienicznych. Rok wcześniej w takich warunkach pracowało 8,9% spośród 425,6 tys. zatrudnionych w zakładach objętych badaniem, tj. 37,7 tys. osób.

Osoby te (liczone jeden raz w grupie czynnika przeważającego) pracowały w warunkach zagrożenia czynnikami:

- związanymi ze środowiskiem pracy takimi jak: substancje chemiczne; pyły przemysłowe; hałas; wibracja; mikroklimat gorący i zimny; promieniowanie jonizujące, laserowe, nadfioletowe, i podczerwone oraz pole magnetyczne,
- związanymi z uciążliwością pracy takimi jak: wymuszona pozycja ciała, ciężki wysiłek fizyczny i niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy,
- mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

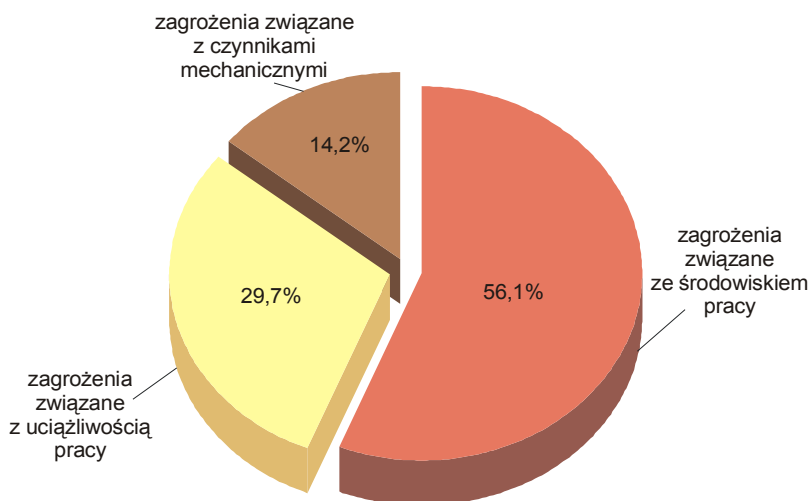
W grupie osób pracujących w warunkach zagrożenia co siódma osoba to kobieta (w 2007 r. - co ósma).

Według stanu w dniu 31 XII 2008 r. liczba osób zatrudnionych w warunkach **zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy** wynosiła 21,4 tys., czyli ponad 56% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia. W porównaniu z 2007 r. wskaźnik ten zwiększył się o ponad 2 pkt proc. W omawianym okresie blisko 1/4 tych osób narażona była na działanie więcej niż jednej grupy czynników.

W końcu 2008 r. na stanowiskach pracy, na których wystąpiły **zagrożenia związane z uciążliwością pracy** zatrudnionych było 11,3 tys. osób, tj. blisko 30% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia. W poprzednim roku odsetek takich pracowników wyniósł 33,1%. W 2008 r. również w tej grupie zagrożeń blisko 1/4 pracowników narażona była na działanie więcej niż jednej grupy czynników, podczas gdy rok wcześniej zbiorowość ta stanowiła mniej niż 1/10 pracujących w warunkach zagrożenia.

W warunkach **zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi** w 2008 r. pracowało 5,4 tys. osób, czyli 14,2% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia. W stosunku do 2007 r. wskaźnik ten zwiększył się o 1,0 pkt proc. Ponad 30% zatrudnionych w tych warunkach narażonych było na szkodliwy wpływ więcej niż jednej grupy czynników.

Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia w 2008 r.

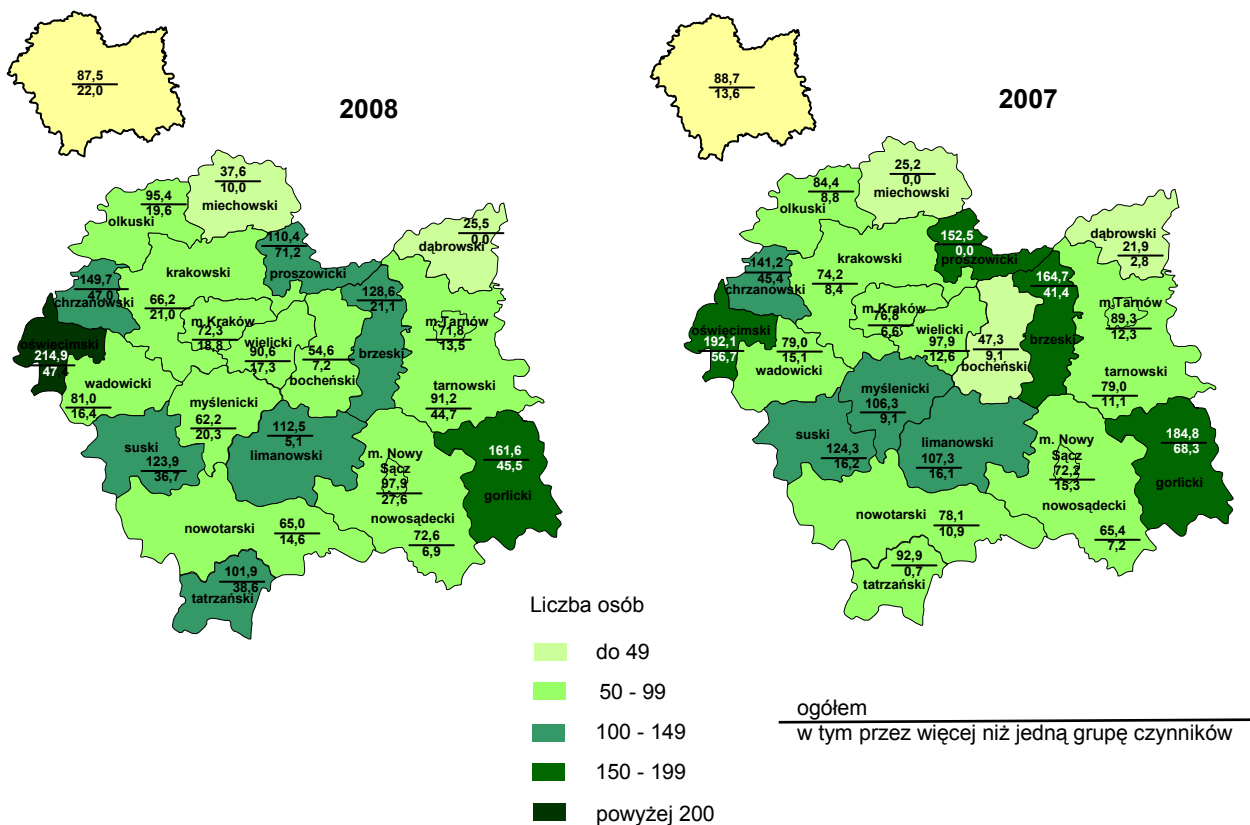

a Liczeni jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Ponad 2/3 zatrudnionych w warunkach zagrożenia pracowało w jednostkach należących do sektora prywatnego.

W układzie powiatów rozmieszczenie zagrożeń stanowisk pracy oraz nasilenie czynników szkodliwych dla zdrowia ma ściśle powiązanie z infrastrukturą i stopniem koncentracji zakładów pracy na danym obszarze prowadzących określony rodzaj działalności (warunkujący duże natężenie szkodliwych czynników).

Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem

a Liczeni jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Wskaźnikiem, który obrazuje natężenie zagrożenia jest liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych w zbiorowości objętej badaniem. W końcu 2008 r. w województwie małopolskim wskaźnik ten wynosił 87,5 i był on nieco niższy niż rok wcześniej (88,7). Nastąpiła więc nieznaczna poprawa warunków pracy w porównaniu z poprzednim rokiem.

W 2008 r. najwyższy stopień zagrożenia dla zdrowia na stanowiskach pracy występował w powiecie oświęcimskim, w którym nastąpiło pogorszenie warunków pracy w porównaniu z wcześniejszym rokiem. Wysoki stopień zagrożenia występował w powiatach: gorlickim, chrzanowskim, suskim, limanowskim i tatrzańskim oraz brzeskim i proszowickim. W dwóch ostatnio wymienionych powiatach, mimo wysokiego zagrożenia nastąpiła poprawa warunków pracy w stosunku do poprzedniego roku. Najmniej zatrudnionych w warunkach zagrożenia pracowało w powiatach dąbrowskim i miechowskim.

Analizując zagrożenia na stanowiskach pracy według rodzaju działalności podmiotów gospodarczych można zauważyć, że największe natężenie zagrożenia corocznie występuje w podmiotach należących do sekcji: górnictwo – 387 osób na 1000 zatrudnionych w 2008 r., rok wcześniej 386 oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę – odpowiednio: 186 i 236 osób. Wysoki udział zatrudnionych w warunkach zagrożenia dla zdrowia odnotowano również w jednostkach należących do sekcji: przetwórstwo przemysłowe – 127 osób, działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała – 124 osoby oraz budownictwo – 114 osób.

TABL. 1 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ NA 1000 ZATRUDNIONYCH W ZAKŁADACH OBJĘTYCH BADANIEM I SEKCJI PKD (PKD 2004)

WYSZCZEGÓLNIENIE a – 2007 b – 2008	Ogółem	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia związanego			
		ze środowiskiem pracy	z uciążli- wością pracy	z czynnikami mecha- nicznymi	
		na 1000 zatrudnionych			
Ogółem	a	88,7	47,7	29,3	11,7
	b	87,5	49,1	26,0	12,4
w tym:					
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	a	95,8	32,3	46,5	16,9
	b	110,0	55,0	32,9	22,1
Górnictwo	a	385,8	320,9	42,5	22,4
	b	386,9	331,0	32,4	23,5
Przetwórstwo przemysłowe	a	120,9	82,6	22,1	16,3
	b	127,3	83,0	25,0	19,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	a	236,3	36,6	193,3	6,4
	b	185,5	37,1	145,5	2,8
Budownictwo	a	106,3	45,1	41,2	19,9
	b	113,7	53,5	47,1	13,2
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojaz- dów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego ..	a	28,8	9,8	11,8	7,2
	b	29,3	8,9	11,9	8,5
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	a	109,3	22,2	73,9	13,1
	b	78,7	28,9	36,1	13,7
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	a	14,0	11,8	-	2,2
	b	16,6	13,2	1,1	2,3
Edukacja	a	6,3	2,6	2,6	1,2
	b	8,7	2,4	4,9	1,4
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	a	19,5	8,3	10,4	0,8
	b	16,6	9,9	6,2	0,5
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	a	133,3	41,1	44,9	47,3
	b	124,0	45,1	28,3	50,6

a Liczeni jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Wprawdzie w podmiotach należących do sekcji przetwórstwo przemysłowe omawiany wskaźnik wynosił 127, ale znacznie więcej osób na stanowiskach zagrożonych w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych pracowało w jednostkach należących do niektórych działów tej sekcji takich jak: produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny – 343 osoby, produkcja wyrobów tytoniowych – 233 osoby oraz produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych – 208 osób.

Osoby zatrudnione w warunkach zagrożenia narażone były na trzy grupy zagrożeń. Wśród zatrudnionych w warunkach zagrożenia w większości sekcji przeważali ci, którzy narażeni byli na zagrożenia związane ze środowiskiem pracy. Zagrożenia związane z uciążliwością pracy częściej niż dwie pozostałe grupy zagrożeń występowały w jednostkach należących do sekcji: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę; handel i naprawy; transport, gospodarka magazynowa i łączność oraz edukacja.

Podczas badania aktualnych warunków pracy istotnym elementem jest ocena, czy w ciągu roku nastąpiła **likwidacja lub ograniczanie zagrożeń** do poziomu zgodnego z normą, czy ujawniły się zagrożenia istniejące lub powstały nowe. Bilans zmian informuje o pozytywnym lub negatywnym procesie zachodzącym w sferze warunków pracy.

Osoby zatrudnione w warunkach zagrożenia narażone są często na równoczesne działanie kilku czynników szkodliwych. Suma działających na pracownika szkodliwych czynników jest wyrażona w osobozagrożeniach.

TABL. 2 LIKWIDACJA LUB OGRANICZENIE ZAGROŻEŃ WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia				
	w stosunku do których w ciągu roku zagrożenia			stan w dniu 31 XII	
	zlikwidowano lub ograniczono do poziomu zgodnego z normą	ograniczono, jednak nie doprowa- dzono do poziomu zgodnego z normą	ujawniono – łącznie z zagro- żeniami nowo powstałymi		
a – 2007 b – 2008					
osobozagrożenia					
Zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy	a	3622	3346	5508	24298
	b	4814	5589	3952	26193
w tym:					
substancje chemiczne	a	181	83	362	811
	b	372	145	224	775
przemysłowe pyły zwłókniające	a	252	125	750	3803
	b	242	165	324	3742
inne pyły przemysłowe	a	544	254	377	1031
	b	641	486	306	1527
hałas	a	1955	2335	2925	14597
	b	2358	3595	2386	14780
wibracja (drgania)	a	151	118	175	933
	b	602	223	84	1306
mikroklimat gorący	a	144	130	211	670
	b	142	234	172	741
mikroklimat zimny	a	140	97	178	807
	b	111	246	175	1016
Zagrożenia związane z uciążliwością pracy	a	1475	996	2353	13854
	b	1267	2279	2563	13563
Zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi	a	1013	519	1032	5265
	b	662	837	475	5900

W 2008 r. liczba zlikwidowanych lub ograniczonych do poziomu zgodnego z normą osobozagrożeń związanych ze środowiskiem pracy wynosiła 4,8 tys. i przewyższała o 0,9 tys. liczbę osobozagrożeń ujawnionych łącznie z nowo powstałymi. Według stanu w dniu 31 grudnia 2008 r. w tej grupie czynników najwyższy udział miały: hałas – 14,8 tys., tj. 56,4% osobozagrożeń i pyły przemysłowe zwłókniające – 3,7 tys., czyli 14,3% osobozagrożeń.

Wśród zagrożeń związanych z uciążliwością pracy liczba ujawnionych osobozagrożeń przewyższała znacznie (o 1,3 tys.) liczbę zlikwidowanych lub ograniczonych do poziomu zgodnego z normą i w omawianym okresie sięgnęła 2,6 tys. W końcu grudnia 2008 r. liczba osobozagrożeń związanych z uciążliwością pracy wyniosła 13,6 tys.

W grupie zagrożeń czynnikami związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi liczba zlikwidowanych lub ograniczonych do poziomu zgodnego z normą osobozagrożeń, tj. 0,7 tys., przewyższała o 0,2 tys. liczbę ujawnionych. W końcu omawianego roku liczba osobozagrożeń wynosiła 5,9 tys.

W 2008 r. zebrano również informacje dotyczące **działań profilaktycznych** związanych z oceną ryzyka zawodowego w celu wyboru właściwych środków poprawy bezpieczeństwa pracy.

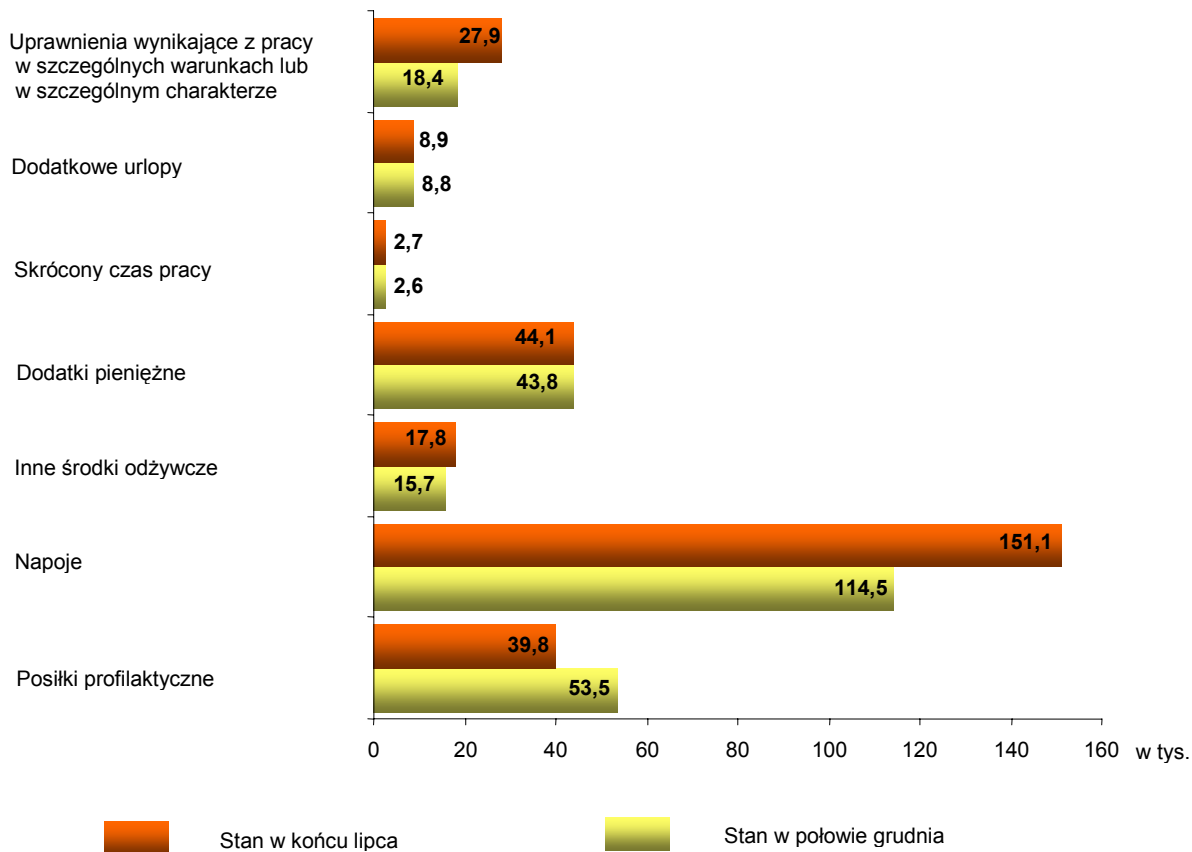
W przebadanych jednostkach przeprowadzono taką ocenę dla 34,9 tys. stanowisk, na których pracowało 187,9 tys. osób. Było to odpowiednio o: 6,6 tys. i o 23,1 tys. więcej niż w 2007 r. Poprzez zastosowanie środków technicznych, organizacyjnych i ochrony indywidualnej wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 15,1 tys. stanowisk pracy, na których zatrudnionych było 89,8 tys. osób.

Osobom pracującym w warunkach szkodliwych lub uciążliwych dla zdrowia przysługuje prawo do korzystania ze **świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych lub uciążliwych**. Pracownicy korzystają z nich przejściowo, jedynie wtedy, gdy nie jest możliwa poprawa warunków pracy – likwidacja zagrożeń ze względu na aktualny stan wiedzy i warunki organizacyjno-techniczne.

W 2008 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zarówno w końcu lipca, jak i w połowie grudnia wystąpił spadek liczby osób korzystających z większości świadczeń.

Według stanu w dniu 15 XII 2008 r. większa była (o 3,6% w ujęciu rocznym) jedynie grupa osób korzystających z posiłków profilaktycznych, która liczyła 53,5 tys. pracowników. Z napojów korzystało 114,5 tys. osób, tj. o 0,6% mniej niż rok wcześniej, a z innych środków odżywczych 15,7 tys. osób, czyli o 7,2% mniej. W omawianym okresie 43,8 tys. pracowników (rok wcześniej 45,0 tys. osób) otrzymywało dodatki pieniężne. Najbardziej spadła liczba pracowników posiadających uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Z uprawnień tych korzystało 18,4 tys. osób, czyli o ponad 1/4 mniej w skali roku. Dodatkowe urlopy przysługiwały 8,8 tys. osób, tj. o ponad 1/5 mniej niż w roku poprzednim. Najmniej liczną grupę stanowili pracownicy korzystający ze skróconego czasu pracy. Z uprawnień tych korzystało w połowie grudnia 2008 r. 2,6 tys. osób i było to nieznacznie mniej niż przed rokiem.

Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w 2008 r.

Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych mają charakter jednorazowy lub okresowy. Przysługują one pracownikom, którzy na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznali uszczerbku na zdrowiu, jak również członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby zawodowej.

W 2008 r. z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wypłacono 2,0 tys. odszkodowań na łączną kwotę 5453,2 tys. zł. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy stanowiły ponad 96% wszystkich świadczeń i przeznaczono na nie 4584,1 tys. zł, czyli ponad 84% wypłaconej kwoty.

Przeciętny koszt jednego świadczenia z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wyniósł w 2008 r. 2713 zł i był niemal identyczny jak rok wcześniej.